

**SLEZSKÁ
UNIVERZITA**

FILOZOFICKO-
PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA V OPAVĚ

Hodnotící zpráva

k provedení hodnocení tvůrčí činnosti jednotlivých pracovišť
Filozoficko-přírodovědecké fakulty v Opavě

NÁZEV OBLASTI VZDĚLÁVÁNÍ: Historické vědy

HODNOCENÁ PRACOVIŠTĚ:

Ústav historických věd

Ústav archeologie

Výzkumné centrum pro kulturní dějiny Slezska a střední Evropy

Výzkumné centrum pro soudobé dějiny, historickou paměť a kulturní dějiny
(1800 - 2000)

PŘESED A HODNOTÍČÍ KOMISE

Jméno a příjmení: **prof. PhDr. Bohumil Jiroušek, Dr.**

Pracoviště: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

E-mail: jirousek@ff.jcu.cz

OSTATNÍ ČLENOVÉ HODNOTÍČÍ KOMISE

Jméno a příjmení	Pracoviště	Podpis
Doc. PhDr. Martin Holý, Ph.D.	Historický ústav AV ČR	
Prof. Jan Michal Burdukiewicz	University of Wroclaw	

Evaluační komise pracovala ve složení uvedeném na předchozí stránce, předem prostudovala předložené podklady, některé další si ještě vyžádala (podrobnější podklady ke struktuře i personálnímu zajištění výuky). Při jednání na místě dne 29. listopadu 2019 se komise setkala s vedoucími obou hodnocených jednotek (Ústav historických věd, Ústav archeologie), prostudovala také publikační činnost obou ústavů za posledních pět let, resp. další materiály poskytnuté na místě. Na závěr svého jednání na Filozoficko-přírodovědecké fakultě Slezské univerzity v Opavě oba vedoucí ústavů (Mgr. Martin Pelc, Ph.D., doc. PhDr. Vratislav Janák, CSc.) seznámila s hlavními závěry této zprávy s tím, že její celkové znění bude dodáno komisí v příštích dnech.

V souladu se zadanou strukturou hodnotící zprávy se evaluační komise vyjádřila zejména k následujícím bodům:

1) Zaměření tvůrčí činnosti pracoviště

Tvůrčí činnost pro danou oblast vzdělávání, resp. pro oba hodnocené ústavy, je možno chápat jako zcela adekvátní k existujícím i zamýšleným studijním programům (oborům), pokrývá celou časovou škálu historických věd (od pravěku k počátku 21. století), její zacílení je jednoznačně zaměřeno na region Slezska, ale zároveň je zde zřetelný přesah mimo tento region. Zaměření tvůrčí činnosti tak jednoznačně vede k profilaci daných pracovišť v rámci české historické vědy, včetně archeologie, k nalezení jedinečného místa výzkumu v rámci České republiky. Samozřejmě by bylo do budoucna možné ještě více akcentovat komparativní pohledy, a to jak ve vztahu k bádání o Slezsku jako specifickém regionu výrazně vstupujícím do české, německé a polské minulosti a namnoze i přítomnosti (vítané by bylo zejména intenzivnější propojení bádání realizovaného na obou katedrách s německými výzkumy při zachování pevných vazeb k polské historiografii), tak také dalším oblastem tvůrčí činnosti hodnocených ústavů. Stojí za zmínku, že Ústav archeologie věnoval velkou pozornost úloze Oderské brány při transmisi kulturních a ekonomických jevů v pravěku Evropy, a zejména šíření zemědělství z jižní do severní Evropy. Poté ve spolupráci s polskými archeology ukázal

rozsáhlou výměnu surovin kamene mezi Moravou, Slezskem a Malopolskem v období neolitu a doby bronzové.

2) Úroveň tvůrčí činnosti

Úroveň tvůrčí činnosti je setrvale na vysoké úrovni, kvalitní, plně srovnatelná s obdobnými pracovišti na jiných vysokých školách v rámci ČR, její rozsah je samozřejmě dán počtem pracovníků obou ústavů, zejména menší ústav (archeologie) je tak v objemu své tvůrčí činnosti limitován. Přesto je v případě obou ústavů na první pohled zřejmé vysoké projektové pokrytí vědeckých aktivit (zvl. granty MK ČR – NAKI a GA ČR). Výraznou podporu tvůrčí činnosti také představují obě výzkumná centra, jež jsou primárně spojena s Ústavem historických věd, pokrývají však i část aktivit Ústavu archeologie: *Výzkumné centrum pro kulturní dějiny Slezska a střední Evropy* a *Výzkumné centrum pro soudobé dějiny, historickou paměť a kulturní dějiny (1800-2000)*. V rámci humanitních a společenských disciplín je často obtížné rozvíjet aplikovaný výzkum, nicméně historickým vědám na Slezské univerzitě se daří realizovat vedle akademicky orientovaného výzkumu i výzkum aplikovaný, což mj. souvisí s muzejnictvím a konzervátorstvím, jež představují specifickou a v ČR v mnoha ohledech na VŠ unikátní součást posuzované tvůrčí činnosti.

Přehled publikační činnosti přináší sebehodnotící zpráva zpracovaná oběma pracovišti (zvl. bod 2.3), tedy zde tuto statistiku neopakujeme, pouze na jejím základě konstatujeme, že publikační činnost pokrývá celou škálu očekávaných aktivit, od odborných monografií a studií v impaktovaných časopisech po regionální časopisy a sborníky, a to v souladu se současnými trendy výzkumu v oblasti historie a archeologie. Do budoucna lze doporučit větší orientaci na texty vydané v publikacích zařazených do renomovaných databází (SCOPUS, WOS), neboť lze očekávat nárůst množství časopisů i v těchto oborech, které budou do daných databází vstupovat, vzhledem k aktuálně platné metodice hodnocení vědecké činnosti (M17+). Zároveň by bylo možné posílit publikační činnost v kongresových jazycích.

Pro budoucí rozvoj obou pracovišť je také podstatné, že kvalitní úroveň lze doložit i u publikační činnosti doktorandů.

3) Propojení tvůrčí činnosti se vzdělávací činností

Tvůrčí činnost odpovídá akademicky i profesně zaměřeným studijním programům, vztahuje se tak mj. k regionálnímu kulturnímu dědictví, muzejnictví apod. S tím souvisí také výrazná míra spolupráce s regionálními muzejními, archivními i dalšími institucemi, propojení aktivit tvůrčí činnosti s jejich potřebami, což samozřejmě přináší podstatnou zpětnou vazbu nejen pro hodnocená pracoviště, ale i pro studenty.

Ze studia podkladů k výuce (mj. rozvrhy, garantované disciplíny) i k publikační činnosti je zřejmé, že vyučující jednotlivých předmětů mají svou badatelskou orientaci blízko k zajišťovaným předmětům, vedou přednášky a semináře k těm obdobím historického vývoje, včetně archeologie, jimiž se odborně zabývají, mohou tak vnášet aktuální odborné poznatky přímo do výuky, reagovat na nejnovější trendy výzkumu, jistě zejména na příkladech slezského regionu. Nepochybně pro propojování vědecké (tvůrčí) a vzdělávací činnosti je cenné také projektové pokrytí aktivit, mj. projekty operačních programů EU, zvl. do roku 2014 řešený projekt Evropského sociálního fondu *Historizace střední Evropy jako téma pro rozvoj lidského potenciálu v oblasti výzkumu, inovací, vzdělávání a zapojení současných a budoucích vědecko-výzkumných pracovníků do mezinárodních VaV aktivit.*

4) Personální zabezpečení a kvalifikační růst

Personální zabezpečení na Ústavu historických věd je zcela jednoznačně kvalitní, stejně v aktuálním okamžiku na Ústavu archeologie, nicméně do budoucna je mezi oběma ústavu zjevný rozdíl. Historické obory vykazují docenty a profesory ve výrazně nižším věku, včetně aktuálně probíhajícího habilitačního řízení, a je tak možné zajistit nejen průběžnou generační obměnu, ale také kontinuitu výuky i výzkumu. Na Ústavu archeologie je však nutné rychle vyřešit generační kontinuum z hlediska zajištění výuky docenty či profesory. Komise zároveň doporučuje vedení fakulty i s ohledem na potřeby akreditace zvážit posílení počtu archeologů zaměstnaných na plný pracovní úvazek. Mezi oběma ústavu je z hlediska FTE výrazný nepoměr.

Předpoklady ke kvalifikačnímu růstu u obou hodnocených útvarů jsou (odborní asistenti s Ph.D. a tvůrčí činností).

5) Tvůrčí činnost studentů doktorského studia

Jak jsme konstatovali již v bodě 2 této hodnotící zprávy, tvůrčí činnost studentů doktorského studia na obou ústavech je kvalitní, zahrnuje monografie i dílčí studie, je spojena také s výraznou účastí na mezinárodních aktivitách (konference a workshopy v zahraničí), svědčí o zasíťování doktorandů do vědeckých kontaktů v rámci České republiky i Evropy. Doktorandi (studenti) také získávají různé odborné ceny (mj. Josefa Šusty) a zjevně se následně výborně uplatňují v praxi, zejména v širší oblasti Slezska. Lze tak prohlásit, že oba ústavy kladou velký důraz na tvůrčí činnost studentů/doktorandů, na jejich odborný růst i další profesní uplatnění.

6) Řešené projekty

Komise se seznámila s řešenými projekty účelového financování na obou pracovištích. Konstatovala, že odpovídají velikosti oblasti vzdělávání na fakultě i počtu pracovníků na obou ústavech. Projektové pokrytí je na vysoké úrovni, zvl. NAKI a GA ČR; vedle externích zdrojů jsou zde také interní vědecké projekty, tzv. Výzkumná centra, která jsou zaměřena na slezské dějiny a kulturní dějiny.

Do budoucna lze na národní úrovni doporučit podání projektů TA ČR (Éta), v případě mezinárodních grantů pak využití dalších bilaterálních či multilaterálních programů (Česko-německý fond budoucnosti, příslušné euroregiony, Visegrád, mezinárodní projekty DFG či FWF ad.).

7) Národní a mezinárodní spolupráce

Spolupráce obou pracovišť, resp. oblasti vzdělávání jako celku, na národní a mezinárodní úrovni odpovídá velikosti ústavů a umístění v regionu Slezska. Na národní úrovni je jednoznačně excelentní, na mezinárodní úrovni je zjevná intenzivní spolupráce s Polskem a Slovenskem, přesahy je možné vidět i do anglicky mluvících zemí. Mezinárodní spolupráci je možno dále posilovat zejména ve vztahu k německým či rakouským vysokoškolským i dalším výzkumným institucím. Celkově však lze považovat i mezinárodní spolupráci za plně odpovídající oblasti historických věd, jež se převážně koncentrují na bádání na národní úrovni, region Slezska jako přeshraniční region však

vybízí k výraznému překračování národních hranic výzkumu.

8) Společenský význam tvůrčí činnosti

Společenský význam tvůrčí činnosti, tzv. třetí roli univerzity, sebehodnotící zpráva za danou oblast vzdělávání dokládá na vysoké úrovni, stejně jako vyplynula z diskusí s představiteli obou hodnocených pracovišť. Společenskému dopadu tvůrčí činnosti tak daná pracoviště vědomě přiřkládají odpovídající význam.

Odlišit body 8 a 9 této zprávy je do jisté míry obtížné, tedy i činnosti zmiňované v bodě 9 lze chápat jako součást širšího společenského významu oblasti vzdělávání v historických vědách.

Komise konstatovala, že aktivity obou pracovišť nacházejí velkou společenskou odezvu, z hlediska zaměstnávání absolventů (muzea, galerie, archeologická pracoviště), včetně výchovy pracovníků podílejících se na záchranných archeologických výzkumech. Velký potenciál, jenž je také pracovišti využíván, nabízí rovněž popularizační aspekt tvůrčí činnosti – studium a popularizace dějin socialismu, mj. PO SSM, dějin každodennosti, stravování, sportu apod. Neocenitelný společenský význam má také studium starších slezských dějin jako multikulturního a multietnického regionu, jehož potenciál sahá daleko za hranice ČR, zejména do sousedního Polska a historicky – ve vazbě na bývalé německé osídlení – i do Německa, samozřejmě při využití příslušných jazyků v popularizaci těchto aktivit.

9) Spolupráce pracovišť s veřejností/regionem

Spolupráce s regionem, jak vyplývá již z předchozího bodu této zprávy, je vysoká, rozvinutá. Obě pracoviště pořádají mj. přednášky pro veřejnost, spolupracují s médii (rozhlas, televize, tištěná média), vydávají popularizační texty, spolupracují s kulturními a odbornými institucemi v regionu (Opava, Ostrava), přičemž řada těchto kontaktů je podložena smluvními vztahy; lze soudit, že spolupráce je vzájemně výhodná – nejen směrem k daným institucím, ale i pro Slezskou univerzitu, která zase využívá odborníky z praxe ve svých přednáškách.

Oba ústavy také spolupracují se středními školami (přednášky, odborné exkurze), přinášejí tak nové odborné poznatky do výuky na nich, což potenciálně podchycuje také zájemce o studium daných oborů na Slezské univerzitě.

10) Způsob a výsledky vnitřního hodnocení tvůrčí činnosti pracovištěm

Sebeevaluační zpráva za celou oblast vzdělávání byla připravena velmi zodpovědně, pečlivě, s výraznou vypovídající hodnotou. Rozdílná velikost obou ústavů vytváří do jisté míry dojem větší připravenosti této zprávy historiky a méně archeology, jde však převážně o velikost obou ústavů, tedy i jejich vykazovaných aktivit, tvůrčí i popularizační činnosti atd., včetně možnosti reakreditace habilitačních a profesorských jmenovacích řízení (v historii).

Z diskusí jednoznačně vyplynula komparativní výhoda obou ústavů (v rámci obdobných pracovišť v ČR) daná konzervátorskými aktivitami a muzeologií, možnost rozvoje doktorského studia archeologie v příštích letech by mohla být posílena dohodou o spolupráci s archeologickými pracovišti AV ČR (Praha, Brno). Ta ovšem nemusí zahrnovat jen doktorská studia, nýbrž případně vstupovat i do bakalářských a navazujících magisterských studijních programů (totéž platí pro historické ústavy AV ČR, HÚ, MÚA či ÚSD). Z diskuse o zaměření činností Ústavu archeologie vyplynulo, že hlavní zacílení archeologického výzkumu se zaměřuje na výzkum periferních sídelních oblastí, jejich význam pro interregionální kontakty. Ostatní v sebeevaluační zprávě, v kapitole 2.5, uváděné směry bádání nelze při nízkém personálním obsazení ústavu rozvíjet stejně intenzivně, mohou však plnit subsidiární/komplementární úlohu pro uvedenou hlavní oblast bádání.

Komise také kromě výše zmíněného personálního posílení výuky/výzkumu v Ústavu archeologie dospěla ještě k dalším dvěma doporučením, která směřují spíše k širšímu celku fakulty než pouze k dané oblasti vzdělávání. Domníváme se, že do budoucna by sebeevaluační zprávy měly být obohaceny o zavedenou SWOT analýzu (silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby). Oba vedoucí ústavů ji však komisi na místě uspokojivě prezentovali. Komise dále doporučuje zvážit možné budoucí publikační strategie hodnocených jednotek i jednotlivců, jednak směrem k posílení cizojazyčných publikací,

jednak vydávání textů v renomovaných domácích i zahraničních nakladatelstvích s širokou distribuční sítí.

Závěrem můžeme konstatovat dobrou kondici tvůrčí činnosti v oblasti historických věd na Filozoficko-přírodovědecké fakultě Slezské univerzity (historie, archeologie), její zřetelné propojení s výukou a s interkulturním regionem Slezska. Komise spatřuje zjevný růstový potenciál i do příštích let.

V Českých Budějovicích, 5. prosince 2019

Podpis _____
(*Předseda*)